

НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ ПРОГРЕС І ВДОСКОНАЛЕННЯ ТРУДОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Вербіцька Т. О.

магістрант

Штайнер Т. В.

викладач кафедри технологічної і професійної освіти

**Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
м. Одеса, Україна**

Сьогодні в системі закладів середньої освіти України відбувається процес критичного переосмислення пройденого шляху, зламу ідеологічних стереотипів, пошуку нових перспективних напрямів розвитку. Магістральною лінією сучасної педагогіки стає комплексна розробка проблем формування особистості на основі демократизації освітнього процесу. До найактуальніших завдань закладів середньої освіти (ЗСО), що визначають стан підготовки молоді до життя в умовах переходу до ринкової економіки, слід віднести забезпечення якісно нового рівня освіти.

В умовах розвитку машинної індустрії необхідне політехнічне виховання, яке розкриває загальні наукові принципи всіх виробничих процесів і одночасно ознайомлює дітей та юних осіб з практичним застосуванням і володінням найпростішим інструментом всіх ремесел [1].

В сучасних умовах під освітою мають на увазі сукупність систематизованих теоретичних знань та практичних вмінь учнів, а також певний рівень розвитку їх пізнавальних можливостей і переконань, які набуті внаслідок здійснення цілеспрямованого освітнього процесу та самовиховання.

Мету освіти вчені вбачають у підготовці майбутніх робітників до переміни праці, особливо в умовах безробіття, а також у створенні умов для їх гармонійного розвитку [4]. Після обґрунтування дії Закону України переміни праці при соціалізмі (підвищення кваліфікації, освоєння нової техніки, суміщення професій), це трактування було прийняте і педагогікою.

Необхідність широкої освіти учнів сьогодні підкріплюється міркуваннями про те, що вміння орієнтуватись у світі техніки стало невід'ємною складовою частиною світогляду кожної сучасної людини, її освіченості в найширшому розумінні цього слова. Саме така позиція узгоджується з метою освітньої галузі «Технологія», яка полягає у створенні умов для формування технічно, технологічно освіченої особистості, підготовленої до життя і активної трудової діяльності в умовах сучасного високотехнологічного суспільства [2]. Реалізація цієї мети сприятиме формуванню в учнів технічного світогляду, їх технічної культури та кругозору.

Головне завдання освіти полягає в ознайомленні учнів з основними процесами виробництва – технологічними й організаційно-економічними. Це вимагає відповідної корекції програм з загальноосвітніх дисциплін, а також тісного поєднання навчання з продуктивною працею на основі всебічного використання сучасного механізованого обладнання.

Аналіз наведених підходів до визначення місця освіти у підготовці підростаючого покоління до життя дозволяє краще зрозуміти наші погляди на перспективи її розвитку в сучасних умовах. Під освітою ми розуміємо теоретичне та практичне ознайомлення учнів з техніко-технологічними, організаційно-економічними основами, соціальними аспектами сучасного виробництва, що забезпечує гармонійний розви-

ток і профорієнтацію молоді, підготовку до виконання трудових функцій та їх можливої зміни. Досягнення означеної мети може бути забезпечене за рахунок реалізації певних завдань, які конкретизують шляхи здійснення освіти.

До актуальних завдань освіти належать:

1. Формування діалектичного підходу до явищ навколишнього світу, становлення морально-етичних і естетичних ідеалів, пов'язаних з трудовою діяльністю.
2. Засвоєння системи знань і вмінь, необхідних для оволодіння професіями сучасного виробництва.
3. Професійна орієнтація учнів, необхідна для свідомого вибору ними професії, що відповідає їх можливостям і потребам.
4. Розвиток розумових здібностей, здатності до перенесення використання набутих знань і вмінь у нових умовах діяльності [3].

Зміст цих визначень помітно відрізняється від того, який вкладався в них досі. В середині ХХ століття, як за відбором матеріалу, так і за характером, навчання теж підпорядковувалось завданням формування робочих кадрів. Це проявлялось у наданні переваги техніко-технологічній підготовці учнів, яка здійснювалась переважно в процесі вивчення основ наук та трудового навчання, де домінувала немеханізована обробка матеріалів. Об'єктивною основою такого підходу було панування у більшості галузей ручної праці, однотипність і недостатній рівень розвитку виробничих відносин, а також стан загальної середньої освіти.

Графічна мова створюється і розвивається суспільством, без графічної мови не було б науково-технічного прогресу – еволюційного розвитку суспільства [1]. В умовах сучасного виробництва кожен працівник повинен мати добре розвинені просторову уяву та мислення. У розвитку зазначених якостей школярів важливу роль відіграє графічна грамота. Тому на уроках трудового навчання графічній підготовці учнів приділяється значна увага.

Теорія і практика застосування принципу зв'язку трудового навчання з життям порівняно широко і глибоко розроблена для старших класів ЗСО. На необхідність формування вмінь і компетентностей, які повинні знайти безпосереднє застосування в різних видах практичної діяльності учнів.

Теорія і практика в навчанні – дві нерозривно пов'язані сторони єдиного процесу пізнання. Успішність формування в учнів системи знань, умінь і компетентностей, а також розуміння їх життєвості і усвідомлення їх як засобу перетворення дійсності в кінцевому результаті визначається тим, наскільки правильно і послідовно реалізується принцип зв'язку теорії і практики у всій системі навчання. В ході навчання учень повинен не тільки засвоїти основи наукових знань, а й оволодіти способами їх застосування на практиці, набути широких умінь ефективного використання знань в практичній діяльності, в тому числі трудовій. Розв'язання цих завдань значною мірою пов'язано з правильною реалізацією принципу зв'язку навчання із життям узагалі і в трудовому навчанні зокрема.

Сама система знань навчальних предметів дозволяє формувати уявлення про світ, і все, що закладається учням цією системою навчальних предметів у початкових класах, визначає на багато років вперед успішність і рівень процесу формування особистості людини.

Молодші школярі не оволодівають законами природи, які можна безпосередньо застосовувати у процесі виробництва [2; 5]. Це завдання вирішується у старших класах ЗСО, де вивчаються систематичні курси природничо-математичного циклу: фізика, хімія, біологія і т. д., учні засвоюють наукові основи сучасного виробництва. Отже, в розгорнутій формі принцип зв'язку навчання з життям може бути здійснений в старших класах ЗСО.

Проте з таким, яке стало традиційним, трактуванням вирішення цього питання повністю погодитись не можна. Уже на дошкільному етапі розвитку дитина безпосередньо сприймає з навколишнього середовища все те, що вона бачить, чує, відчуває, тобто пізнає реальний світ. У результаті цього вона мимовільно одержує первісні відомості про працю, природу, суспільство. Пізніше ці відомості систематизуються, використовуються і розвиваються у процесі засвоєння предметів ЗСО.

На сучасному етапі змінилась і роль закладу середньої освіти. У загальній системі навчання і виховання людини вона ставить своєю метою формувати у школярів не тільки елементарні вміння і навички, але й розвивати важливі інтелектуальні вміння, забезпечувати загальний розвиток школярів, їх всебічне виховання, формування компетентностей у майбутній трудовій сфері діяльності.

Література:

1. Атутов П. Р. Політехнічний принцип у навчанні школярів. – К.: Рад. шк.. 1982. – 176 с.
2. Гордуз М. Нестандартні форми навчання молодших школярів на уроках трудового навчання // Початкова школа. – 2003. – № 4. – С. 1-4.
3. Гуцан Л. Автентична основа трудового виховання молодших школярів // Початкова школа. – 2004. – № 7. – С. 53-55.
4. Кураченко З. В. Личностно-ориентированный подход в системе трудового обучения // Начальная школа. – 2004. – № 4. – С. 60-65.
5. Савчук А. М. Вимірювання величин як методична проблема в загально-освітній школі // Імідж сучасного педагога. – 2001. – № 2. – С. 18-20.